

Poselski projekt ustawy o zmianie Prawa o stowarzyszeniach

W dniu 20 stycznia 2012 r. wpłynął do Sejmu poselski projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo o stowarzyszeniach. Projekt reguluje status majątkowy stowarzyszeń zwykłych oraz reprezentację stowarzyszeń zwykłych przy zaciąganiu zobowiązań majątkowych.

Proponowane zmiany w ustawie z dnia 7 kwietnia 1989r. – Prawo o stowarzyszeniach (Dz.U. Nr 20, poz. 104), dotyczą:

- 1) współwłasności rzeczy i praw majątkowych stowarzyszenia zwykłego – ustanawiają współwłasność łączną;
- 2) odpowiedzialności członków stowarzyszenia – ustanawiają odpowiedzialność solidarną;
- 3) kwestii zaciągania zobowiązań przez przedstawicieli stowarzyszeń – umożliwiają zaciąganie zobowiązań przez przedstawicieli bez konieczności udzielania dodatkowych pełnomocnictw przez wszystkich członków stowarzyszenia.

Zdaniem projektodawców, nowelizacja ma na celu uproszczenie i odformalizowanie działalności stowarzyszeń zwykłych. Obecna regulacja, ze względu na stopień komplikacji, zniechęca do zakładania stowarzyszeń, przez co ustawa nie spełnia należycie swojej funkcji.

Projekt ustawy wprowadza nowe brzmienie art. 10 ust. 1 pkt 6. Dotychczasowy zapis: *statut stowarzyszenia określa w szczególności sposób reprezentowania stowarzyszenia oraz zaciągania zobowiązań majątkowych, a także warunki ważności jego uchwał*, zgodnie z projektem poselskim, ma zostać zastąpiony nowym o treści: *statut stowarzyszenia określa w szczególności sposób reprezentowania stowarzyszenia, a w szczególności zaciągania zobowiązań, a także warunki ważności jego uchwał*. Według autorów projektu ustawy, aktualna wciąż regulacja zmienia unormowany m.in. w kodeksie spółek handlowych zakres pojęcia „reprezentowanie”, które obejmuje również umocowanie do zaciągania zobowiązań finansowych. Tym samym, wyłącza możliwość samodzielnego zaciągania zobowiązań finansowych przez osoby reprezentujące stowarzyszenie, wymagając dla tej czynności dodatkowych pełnomocnictw od wszystkich członków stowarzyszenia. Dopuszczalne jest również uczestniczenie w czynności prawnej wszystkich członków stowarzyszenia, co należy uznać za bardzo trudne do przeprowadzenia, a w praktyce nawet niemożliwe.

Nowa regulacja, według autorów projektu, upraszcza działalność stowarzyszeń zwykłych. Przedstawiciel uzyska bowiem możliwość zaciągania zobowiązań majątkowych w imieniu stowarzyszenia z mocy ustawy.

Druga część projektowanych zmian dotyczy statusu majątkowego stowarzyszeń zwykłych oraz zasad odpowiedzialności za zobowiązania stowarzyszenia zwykłego. Została ona uregulowana poprzez dodanie ustępów 3-7 w artykule 42 o następującej treści:

3. *Współwłasność członków stowarzyszenia jest współwłasnością łączną.*
4. *Członek stowarzyszenia nie może rozporządzać udziałem we wspólnym majątku członków stowarzyszenia, ani udziałem w poszczególnych składnikach tego majątku.*
5. *W czasie trwania stowarzyszenia członek stowarzyszenia nie może domagać się podziału majątku wspólnego członków stowarzyszenia.*
6. *W czasie trwania stowarzyszenia wierzyciel członka stowarzyszenia nie może żądać zaspokojenia z jego udziału we wspólnym majątku członków stowarzyszenia, ani z udziału w poszczególnych składnikach tego majątku.*
7. *Za zobowiązania stowarzyszenia członkowie stowarzyszenia odpowiadają solidarnie.*

Obecnie, ze względu na brak uregulowania w ustawie, do składek oraz rzeczy i praw majątkowych nabywanych na cele działalności stowarzyszenia, stosuje się przepisy kodeksu cywilnego o współwłasności w częściach ułamkowych. Forma współwłasności w częściach ułamkowych nie uwzględnia zaś specyfiki stowarzyszenia zwykłego, jego zmiennego składu osobowego, komplikując tym samym działalność stowarzyszenia. Dodatkowo, obecnie członek stowarzyszenia zwykłego

może w każdej chwili zażądać zniesienia współwłasności, co wiąże się z dezorganizacją działalności stowarzyszenia.

Prawo o stowarzyszeniach nie reguluje także zasad odpowiedzialności stowarzyszenia zwykłego za zobowiązania. Po raz kolejny należy zatem sięgnąć do przepisów kodeksu cywilnego. Członkowie stowarzyszenia odpowiadają za zobowiązania osobiście. Ponadto, obecne uregulowania, umożliwiają wierzycielom kierowanie egzekucji do udziałów członka stowarzyszenia w majątku stowarzyszenia.

Aby wyeliminować powyższe niedogodności, na mocy projektowanego ustępu 3 współwłasność członków stowarzyszenia zwykłego otrzymuje charakter współwłasności łącznej. Ustawodawca uwzględnił osobisty charakter więzi, które łączą członków stowarzyszenia zwykłego. Proponowana zmiana, łącznie z nowymi ustępami 4 i 5 ograniczającymi możliwość dysponowania udziałami w majątku wspólnym i prawo żądania majątku wspólnego, przyczyni się do trwałości funkcjonowania stowarzyszenia oraz stabilizacji jego sytuacji finansowej.

Ustępy 6 i 7 regulują natomiast kwestię odpowiedzialności za zobowiązania stowarzyszenia oraz za zobowiązania członków stowarzyszenia. Ustęp 6, podobnie jak poprzednie wpłynie stabilizująco na sytuację finansową stowarzyszenia, uniemożliwiając wierzycielowi zaspokojenie się z udziału w majątku wspólnym stowarzyszenia należącym do członka stowarzyszenia. Ustęp 7 zaś, wprowadza solidarną odpowiedzialność członków stowarzyszenia za zobowiązania stowarzyszenia.

Do proponowanych zmian odniosło się Biuro Studiów i Analiz Sądu Najwyższego. Co ważne Biuro nie zaaprobowało projektowanych zmian. Zgodnie z uwagami Sądu Najwyższego treść obowiązującego obecnie art. 10 ust. 1 pkt 6 Prawa o stowarzyszeniach wyraźnie rozgranicza kwestie reprezentacji i zaciągania zobowiązań. Nowe brzmienie przytoczonego przepisu rozciągające zaciąganie zobowiązań jako równoznaczne z reprezentacją, uznane zostało za nietrafne. Zdaniem SN, reprezentowanie określonego podmiotu odpowiada pojęciu przedstawicielstwa, nie uprawnia natomiast do składania oświadczeń woli, w tym oświadczeń powodujących powstanie, zmianę lub ustanie stosunku prawnego.

Sąd Najwyższy nie zaaprobował również pozostałych proponowanych zmian, wskazując, że statutowym celem stowarzyszenia nie może być prowadzenie działalności skierowanej na osiągnięcie zysku. Osiągnięcie celu, dla którego stowarzyszenie zostało zawiązane uzasadnia zakończenie działalności stowarzyszenia. Ponadto ustawodawca nie zamierzał zapewnić członkom stowarzyszenia partycypowania w pozostałym po jego ustaniu majątku. Konstruowanie zatem uregulowań mających na celu uregulowanie statusu majątku stowarzyszenia zwykłego i zasad jego podziału nie znajduje według Sądu Najwyższego uzasadnienia.

W dniu 14 marca 2012 roku projekt nowelizacji skierowano do pierwszego czytania w Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka.

Magdalena Sierny
Radca Prawny w Kancelarii IURICO